

Матеріали

для оприлюднення та поширення серед громадськості основних змін пенсійного законодавства, відповідно до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій»

30 квітня 2015 року у Верховній Раді зареєстровано (реєстр. № 2767) законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій».

Мета необхідності прийняття акту – розбудова багаторівневої, багатокомпонентної пенсійної системи, що дасть змогу виплачувати пенсії з трьох різних джерел: солідарної, накопичувальної та системи недержавного пенсійного забезпечення.

Умовно зміни можна поділити на п'ять основних напрямів.

ПЕРШИЙ НАПРЯМ

Призначення всіх видів пенсій (крім військових) за нормами єдиного закону – Закону України «Про систему пенсійного забезпечення та загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та скасування спеціальних пенсій.

Умови для стажу та віку при призначенні пенсій особам, які раніше мали право на пенсію за віком на пільгових умовах, дострокових пенсій та за вислугу років (по списку 1 і 2, трактористам - машиністам, дояркам, педагогам, медикам, льотчикам, локомотивникам, багатодітним матерям та матерям інвалідів з дитинства тощо) не змінились. Пенсії чорнобильцям призначаються за нормами цього Закону та на умовах, аналогічних раніше діючому законодавству.

Пенсії призначатимуться за нормами, аналогічними нормам Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Визначатиметься коефіцієнт страхового стажу, середня заробітна плата за період з 1 липня 2000 року, і на підставі цих складових визначатиметься пенсія.

Законопроектом передбачена компенсація особам (науковці, держслужбовці, прокурори, судді, народні депутати), яким пенсії призначатимуться після 1 січня 2016 і які не отримували до цього часу.

Це стосується тих громадян, хто сплачував внески до солідарної системи за підвищеною ставкою. Розмір компенсації складатиме від 10 до 20 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

Так, за сплату державними службовцями підвищеної ставки внеску (2,5 відсотка) передбачається виплачувати при виході на пенсію за віком разову компенсацію за стаж державної служби не менше 10 років, наявний в особи на 1 січня 2016 року, у таких розмірах:

- від 10 до 15 років – 10 прожиткових мінімумів для працездатних осіб;
- від 15 до 20 років – 15 прожиткових мінімумів для працездатних осіб;
- понад 20 років – 20 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

Зміни стосовно запровадження накопичувальної професійної системи наберуть чинності з 1 січня 2016 року.

ДРУГИЙ НАПРЯМ

Наведення порядку та встановлення соціальної справедливості у солідарній системі

Насамперед - визначення розмірів всіх надбавок, підвищень та доплат до пенсій в одному Законі.

Умови та порядок встановлення надбавок, доплат, підвищень до пенсій (ветеранам війни, дітям війни, пенсій за особливі заслуги, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, почесним донорам, надбавок на утриманців, надбавок на догляд тощо) **визначатимуться нормами цього Закону.** (До цього часу це були різні нормативно - правові акти.)

Фінансування надбавок, підвищень, здійснюватиметься за рахунок коштів Державного бюджету України.

Звільнення солідарної системи від невластивих для неї виплат, зокрема:

1. від доплати до мінімального розміру пенсій (різниця між розміром пенсії виходячи із тривалості страхового стажу і заробітку та мінімальним розміром пенсійної виплати) здійснюватиметься за рахунок коштів Державного бюджету України. Починаючи з 12.01.2005 р. така різниця покривалась за рахунок коштів Пенсійного фонду України.

2. від фінансування виплати пенсій за вислугу років.

Пенсії за вислугу років призначаються до досягнення пенсійного віку, визначеного законодавством. За працівників, які матимуть право на пенсію за вислугу років, до Пенсійного фонду України підприємствами, установами, організаціями буде здійснюватись сплата внеску у збільшеному розмірі.

3. втрат за працюючих інвалідів та підприємств УТОГ, УТОС

На сьогодні Пенсійний фонд втрачає кошти від застосування пільгового розміру єдиного внеску для підприємств, в яких працюють інваліди та товариств УТОГ та УТОС. Планується - компенсація з державного бюджету за рахунок його загального фонду втрат від застосування пільгового розміру єдиного внеску.

4. виплати цільової грошової допомоги інвалідам війни та учасникам бойових дій.

На сьогодні цільова грошова допомога виплачується за рахунок коштів Пенсійного фонду, буде - за рахунок коштів Державного бюджету.

5. удосконалення механізму відшкодування фінансування пільгових пенсій.

На сьогодні органи Пенсійного фонду виплачують пільгові пенсії за власний рахунок, а потім виставляють підприємствам суми виплат пенсій, які необхідно відшкодувати за тих людей, які працювали на цих підприємствах. Законопроект пропонує заміну відшкодування пільгових пенсій на додатковий внесок у складі ЄСВ.

Крім цього, буде перераховано за матеріалами пенсійних справ раніше призначені пенсії по інвалідності внаслідок трудового каліцтва та профзахворювання.

На сьогодні такі пенсії обчислювались за нормами Закону України «Про пенсійне забезпечення» і їх розмір пенсії був не на рівні мінімальної пенсії.

Надано можливість отримання призначених пенсій в Україні особам, які виїхали за кордон в країни, з якими Україна не уклала міжнародний договір у сфері пенсійного забезпечення.

На сьогодні виплата пенсій здійснюється тільки в ті країни, з якими такі договори укладено (це лише 23 країни світу). Ці норми стосуватимуться тих осіб, які виїжджатимуть за кордон після 1 січня 2016 року.

Виплата раніше призначених «спецпенсій» буде здійснюватись за умовами, що діяли до набрання чинності цим законом. Пенсії, що призначені науковцям, прокурорам, держслужбовцям, народним депутатам, суддям до набрання чинності цим законом (тобто до 1 січня 2016 року), будуть виплачуватись на тих умовах, які діяли до 1 січня 2016 року.

При цьому такі пенсії не будуть підлягати індексації та перерахункам до того часу, коли їх розмір не буде відповідати розміру пенсії, обчисленому за нормами цього Закону.

ТРЕТІЙ НАПРЯМ

Запровадження накопичувальної пенсійної системи.

Вона передбачатиме два вікових рівні залучених до неї людей. Обов'язковому страхуванню підлягатимуть особи до 35 років – щоб у них було достатньо часу для накопичення пенсійних активів як відчутної доплати до солідарної пенсії.

Також у накопичувальній системі на добровільних засадах зможуть взяти участь особи віком від 36 до 55 років.

Розмір внеску у перший рік становитиме 2 відсотка та щороку збільшуватиметься на один відсоток, до досягнення 7 відсотків. По мірі збільшення розміру внеску для застрахованої особи,

починаючи з 2018 року, відповідно зменшуватиметься розмір єдиного внеску для роботодавця, тобто відбудеться частковий перерозподіл сплати розміру єдиного внеску від роботодавця до працівника (по 1 відсотку щорічно), і вже у 2022 році ставка єдиного внеску для роботодавця буде зменшена на 5 відсотків.

Зміни стосовно запровадження накопичувальної системи наберуть чинності з 1 січня 2017 року.

ЧЕТВЕРТИЙ НАПРЯМ

Запровадження накопичувальної професійної системи для окремих категорій професій, які нині мають пільгові статуси.

Це стосується осіб, які мали раніше право на пенсію за Списками 1 і 2, за вислугу років, державні службовці, прокурори, народні депутати, судді тощо.

Так, учасників професійної пенсійної програми розділено на 5 категорій:

- Перша категорія - особи, які працюють за Списком № 1;
- Друга категорія – особи, які працюють за Списком № 2, робітники локомотивних бригад та окремі категорії працівників; водії вантажних автомобілів та ін.;
- Третя категорія – особи, які мають право на пенсію за вислугу років (освіта, охорона здоров'я та ін.);
- Четверта категорія – жінки трактористи - машиністи та ін. (пільгові умови та за вислугу років);
- П'ята категорія - державні службовці та прирівняні до них особи.

Особи, які сплачували страхові внески за професійною пенсійною програмою при досягненні визначеного цим Законом віку або набуття певного стажу, набудуть право на професійну пенсійну виплату.

Джерелом фінансування пенсійних виплат із накопичувальної професійної пенсійної програми для вказаних категорій осіб стануть підвищенні розміри страхового внеску, які сплачуватимуться:

- роботодавцем на користь працівників, зайнятих на:

роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України, у розмірі 15 відсотків (вихід на пенсію на 10 років раніше);

на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України, у розмірі 7 відсотків (вихід на пенсію на 5 років раніше).

на роботах та посадах, що дають право на призначення пенсії за вислугу років, у розмірі від 4,2 відсотків до 6 відсотків (вихід на пенсію незалежно від віку за наявності 30 років вислуги);

- працівником – державними службовцями та прирівняними до них особами, а також прокурорами, суддями та науковими і науково-технічними працівниками у розмірі 2,5 відсотків від зарплати.

П'ЯТИЙ НАПРЯМ

Розвиток недержавного пенсійного забезпечення

Запровадження другого рівня пенсійної системи (накопичувальної пенсійної системи) підштовхне розвиток недержавного пенсійного забезпечення та посилить інтерес громадян до інструментів фондового ринку, що дасть можливість переорієнтувати частину коштів зі споживчого ринку на фондовий, зв'яже надлишкову грошову масу, що перебуває в обігу, а отже, сприятиме подоланню інфляції.

В результаті в країні з'являться довгострокові інвестиційні ресурси, акумульовані накопичувальною пенсійною системою, які можуть бути використані на фінансування розвитку економічної та соціальної інфраструктури.